

УДК 297.17

ХАЛКОВ РУСЛАН,*кандидат філософських наук, вчений секретар**Українського інституту стратегій глобального розвитку і адаптації,**член Українського центру ісламознавчих досліджень*

ГАРЯЧІ ТОЧКИ СУЧАСНОГО СВІТУ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ В СИТУАЦІЯХ НАВКОЛО "ІСЛАМСЬКОЇ ДЕРЖАВИ" ТА САМОПРОГОЛОШЕНИХ РЕСПУБЛІК ДОНБАСУ

У статті порівнюються ситуації навколо самопроголошених державних утворень «Ісламська держава» та ДНР-ЛНР, а саме дії представників відповідних формувань, реакція на них з боку офіційної влади та світового співтовариства. Продемонстровано причини ескалації конфлікту: територіальні претензії з боку новоутворень, релігійна самоідентифікація, реваншизм по обидва боки протистояння. Доведено, що жорсткіша позиція іракського офіційного керівництва призводить до більшої кількості жертв, але й до більш систематизованого засудження сепаратистських формувань світовим співтовариством, аж до надання військової допомоги.

Ключові слова: держава; ДНР-ЛНР; "Ісламська держава"; конфлікт; реваншизм; Україна; уряд.

Постановка проблеми. Світ на початку XXI століття не є однорідним навіть попри механізми глобалізації, які покликані уніфікувати інформаційне поле. Якщо завдяки сучасним засобам масової інформації та комунікації повідомлення про подію дійсно може розлетітися по всьому світу за кілька хвилин, то все одно залишається два чинники, які сприяють неоднаковому сприйняттю цього повідомлення різними адресатами. По-перше, кожен інформаційний привід під час трансляції в ЗМІ завжди або майже завжди отримує інтерпретацію з боку того, хто про нього повідомляє. Навіть абстрагуючись від того, що медіаресурси дуже часто є представниками бізнес-інтересів своїх власників, ЗМІ завжди орієнтуються на загальний суспільний запит, формуючи стрічку новин. Так, новини "Аль-Джазіри", "Сінхуа" та "Гуардіан" будуть відрізнятися і за змістом, і за розташуванням (почерговістю та акцентуванням), і за коментарями, оскільки стратегічні вектори зацікавленості аудиторії цих трьох ресурсів априорі не співпадають. Більше того, подібна ситуація існує, наприклад, у російськомовній та англійській версіях новинної стрічки того ж агентства "Сінхуа", яке присвячує майже всю російськомовну стрічку інформації про китайсько-російські відносини. Що стосується малих ЗМІ, які змушені орієнтуватися на матеріали великих новинних агенцій типу "Ройтерз", то вони залежать від того акценту, який вважає за доцільне зробити відповідна агенція під час формування стрічки, отже не цілком підпадають під це визначення і транслюють не завжди актуальні для аудиторії сюжети. По-друге, аудиторія не обов'язково має погоджуватися з інтерпретацією того чи іншого каналу, а випрацювати власну версію події, співставляючи інформацію з кількох джерел або намагаючись переосмислити інформацію з одного на підставі власного досвіду. Неоднорідність інтерпретації

поглиблюється в сучасному світі майже необмеженою кількістю інформаційних каналів та відсутністю абсолютних авторитетів у галузі інтерпретації для значної аудиторії.

Отже, до того, як певна новина вбудується у свідомість людини, вона проходить кілька фільтрів, що розміщують її за ступенем важливості, а також супроводжують інтерпретацією. Зокрема, це стосується інформації про конфлікти, які відбуваються майже постійно у світі. Людина звертає увагу, перш за все, на ті конфлікти, які торкаються її безпосередньо, або родичів, одновірців, сусідів тощо. Так, проблема "Ісламської держави" (колишня ІДІШ) є екзистенційною для близько східних християн, іракських курдів чи сирійських алавітів, тоді як питання "Новоросії" навряд чи турбує їх так само. Навіть експерт-аналітик, якщо він мешкає в Бразилії, переймається іншими питаннями, ніж експерт з Беларусі чи Кувейту, адже експерт також орієнтується на суспільний запит. Реакція пересічного українця на важливість такого прецеденту, як війна в Європі, кардинально змінилася з 2008 до 2015 року. Для більш-менш об'єктивного бачення ситуації та варіантів подальших дій її учасників, необхідно абстрагуватися від емоційного сприйняття ситуації як екзистенційно насиченої та спробувати розглянути її в контексті процесів, що відбуваються в світі загалом. Разом із тим, це сигнал для тих, хто вважає певну ситуацію екзистенційно важливою (наприклад, для мешканців регіону, де відбувається збройний конфлікт), зрозуміти, що інші можуть її такою не вважати, а отже їхню увагу необхідно привернути, інакше світ може просто пройти повз окрему проблему й не реагувати на неї.

Для ефективних дій у ситуації навколо Східноукраїнського конфлікту та самопроголошених республік українські публічні діячі мають абстрагуватися від емо-

ційної оцінки подій та раціоналізувати власні стратегії. Між тим, зробити це важко, якщо людина безпосередньо перебуває в ситуації, а отже для початку розбудови власної стратегії необхідно: по-перше, розглянути конфлікти, які відбувалися чи відбуваються в світі у схожих умовах, а також на дії учасників та наслідки, до яких ці дії призводять; по-друге, познайомитися з думками фахівців, які не мають екзистенційного відношення до цільового конфлікту й можуть аналізувати його з позицій раціональності. Безпосередній учасник конфліктної ситуації в такому випадку отримує перевагу, адже до раціоналізованих висновків за першими двома пунктами він може додати свої власні спостереження як свідка подій, тоді як незаангажовані експерти звертаються за фактичним матеріалом, у тому числі, до ЗМІ, які не можуть дати повністю об'єктивну картину. Поєднання аналітики та власних спостережень дозволить учасникам конфліктної ситуації отримати чіткі орієнтири для розбудови стратегії подальшої поведінки та не зосереджуватися на мінливих і нерідко ілюзорних цілях, які видаються важливими з емоційної точки зору. Варто ще раз наголосити, що таке поєднання має відбуватися у вигляді додавання до раціональних стратегій власного досвіду, а не шляхом раціонального пояснення ситуації з метою догодити власним емоціям.

Мета статті - аналіз одного з актуальних конфліктів для виявлення його причин, реакції основних учасників, тимчасових результатів та сучасного стану. У подальшому результати дослідження можуть бути використані для напрацювання стратегії поведінки України в Східноукраїнському конфлікті.

Об'єктом дослідження є ситуація навколо сучасних екстремістських релігійно-політичних утворень, що претендують на державний статус. **Предмет** статті - діяльність "Ісламської держави" і реакція на неї з боку Іраку та міжнародного товариства, в порівнянні з відповідною ситуацією навколо ДНР-ЛНР.

Виклад основного матеріалу. Одним з найбільш актуальних у сучасному світі конфліктів, який можна з певними застереженнями порівняти зі східноукраїнським, є ситуація на Близькому Сході навколо "Ісламської держави" (ІД). По-перше, рух ІД отримав пасіонарний імпульс унаслідок радикалізації ідей "Арабської весни". По-друге, ІД претендує на статус держави, хоча офіційно не визнається жодною з існуючих держав як у західному, так і в мусульманському світі. По-третє, ІД отримує прибуток від використання корисних копалин на територіях, які контролює, і фінансує свою діяльність, серед іншого, за цей рахунок. По-четверте, ІД має чітко сформовану релігійну ідентичність, що не є властивим для більшості сучасних держав. По-п'яте, в усіх вказаних випадках мають місце настрої політичного реваншизму, коли представники колишнього режиму змушені відкрито чи приховано підтримувати сили, що протистоять нинішній владі, яка так само прийшла до управління державою з ідеалом реваншизму.

ІД виник у 2006 році на базі іракського відділення "Аль-Каїди" та деяких менших радикальних угруповань, втім, протягом майже десятиліття він не мав особливо значного впливу та підтримки. Сплеск діяльності угруповання відбувся протягом 2014 року, коли воно відокремилось від "Аль-Каїди", вийшло за межі Іраку та стрімко збільшило свою чисельність. Такий сплеск став можливим, значною мірою, через програш поміркованих сил, які намагалися скинути авторитарні режими

протягом "Арабської весни". Унаслідок неспроможності поміркованих ісламістів нав'язати власний дискурс, небажання авторитарних режимів йти на діалог із повстанцями, а також військового перевороту в Єгипті, на арену вийшли радикальні угруповання, які вже ставили зовсім інші цілі та використовували інші засоби. До таких груп почали приєднуватися радикали та авантюристи з інших регіонів, зокрема - арабо-мусульманського світу, Кавказу, Центральної Азії (потік звідси збільшився після вислання незаконних мігрантів-мусульман з РФ, внаслідок чого останні почали масово повертатися додому і створили там агресивне конкурентне середовище [1]). Оскільки ІД контролює чималі фінансові потоки, зокрема, від продажу нафти з захоплених територій, туди потрапляє також певна кількість авантюристів, які продають свій військовий досвід, а не стільки поділяють центральні ідеї угруповання. Іншими безпосередніми сторонами конфлікту на Близькому Сході є як інші радикальні угруповання (сунітські, шіїтські, курдські тощо), так і офіційні збройні сили Іраку, Сирії, Ємену й інших країн. Конфлікт навколо "Ісламської держави" також змусив висловитися основних геополітичних гравців, більшість з яких засудила дії представників ІД, а саме утворення визнала терористичним.

Проблема радикалізації політичних і громадських рухів у країнах, що не мають досвіду західної ліберальної демократії, пов'язана з тим, що учасники процесу не вважають за доцільне вести діалог із супротивником, який видається безпечним. Отже, правителі таких країн нехтують мирними народними рухами та не виконують вимог громадськості, якщо ці вимоги висуваються мирним шляхом. З іншого боку, громадські не завжди знає законні правила висування вимог, дієві механізми втілення політичних рішень, внаслідок чого її вимоги залишаються закличками в соціальних мережах. Нарешті, коли опозиція отримує владні повноваження, вона починає нехтувати вимогами своїх супротивників, які політичну владу втратили (як це відбулося в Єгипті за доби правління Мохаммеда Мурсі), що сприяє подальшій радикалізації настроїв та ескалації конфліктної ситуації. У той же час, механізми західного суспільства дозволяють можновладцям шляхом хоча б ілюзорного діалогу із суспільством і поміркованими опозиційними рухами втримувати політичний контроль у країні. Зокрема, є припущення, що військовий переворот у Єгипті був підтриманий значною частиною населення, адже "Брати-мусульмани" не вели достатньо активний публічний діалог зі своїми опонентами, продовжуючи авторитарну практику прийняття політичних рішень, яка залишилася від президента Х. Мубарака. Пригадуючи українську ситуацію, можна згадати т.зв. "Податковий Майдан" (2010 р.), коли президент В. Янукович і прем'єр М. Азаров вийшли до учасників мітингу, спілкувалися з ними та обіцяли вирішити проблему, що зняло напругу; водночас, коли відбувалися події "Євромайдану", ці самі чиновники не відреагували на початок протестів, а нехтування поміркованими протестними рухами призвело до радикалізації останніх та висування все нових вимог (спочатку - відставки Уряду, а згодом і Президента). Так само деякі авторитарні кроки українських інститутів влади, зокрема, припинення соцвиплат громадянам, які перебувають на окупованій території, постійне ускладнення механізму пересування в зоні АТО тощо, призводять до радикалізації настроїв населення Донбасу та потенційного зацікавлен-

ня у діях ДНР-ЛНР. Втім, варто зазначити, що президент П. Порошенко та інші чиновники ставляться до суспільного діалогу більш відповідально, ніж президент В. Янукович протягом останніх місяців перебування при владі.

ІД претендує на статус держави (араб. "давля") і 29 червня 2014 року проголосила відновлення Халіфату, а очільник організації Абу Бакр аль-Багдаді отримав статус халіфа. Таким чином, ідеться про утворення, яке рахує себе не організацією, а державою, головним джерелом законотворчості вважає ісламське вчення, і отже визнає тільки одну релігію істинною. Звідси жорстоке ставлення до шиїтів, християн, єзидів та невірних, і це змушує представників відповідних напрямів (перш за все - шиїтів) включатися в розгойдування військового конфлікту, або принаймні намагатися тиснути на ІД через дипломатичні канали (наприклад, як єзиди [2]). ЗМІ неодноразово повідомляли про застосування неправомірного насильства з боку шиїтів Іраку проти сунітів, яких підозрювали в симпатіях до ІД [3], а іракський сунітський муфтії Рафі' Таха ар-Ріфа' аль-Ані в своїх інтерв'ю постійно наголошує, що дії шиїтської міліції є однією з причин, які змушують сунітів Іраку підтримувати ІД [4]. Схожа ситуація в Сирії, де ІД та інші сунітські угруповання б'ються з шиїтськими загонами, які підтримують режим Асада. ІД не визнають державою навіть ті країни, за якими простежується гіпотетичний зв'язок із цим утворенням (Туреччина, Саудівська Аравія, Росія). Тим більш сумнівною є претензія на халіфат з боку ІД в мусульманському світі, оскільки вона не відповідає визнанню ані самого утворення, ані його лідера. Претендуючи на справжню державу з територією, ІД відрізняється від інших радикальних мусульманських організацій, наприклад, від "Хізб ат-Тахрір" чи "Аль-Каїди" (які діють по всьому світу у вигляді мережевих організацій) та наближуються до "Талібану". Заявляючи претензії на державність, ІД наразі претендує на територію принаймні двох країн (Іраку та Сирії), в перспективі прагне об'єднати всі мусульманські держави. На відміну від "Ісламської держави" ДНР-ЛНР претендує на територію лише однієї держави, України, втім у перспективі цей проект пов'язаний із концепцією "Русского мира", а отже так само є експансійним, що добре розуміють найближчі сусіди Росії (Беларусь, Литва, Польща, Казахстан), у яких останнім часом офіційний курс на інтеграцію з РФ змінився проголошенням власного шляху розвитку. Втім, так само, як і уряди Іраку та Сирії, не в змозі вести скоординовану боротьбу проти новоутворення на своїх територіях, так і Україна поки що не зробила дієвих спроб стати регіональним організатором протидії російській експансії, якщо не вважати приїзд президентів Білорусі та Казахстану, діяльність нардепа Ігоря Мосійчука та його помічниці Аміни Окевої, інших несистемних рухів).

Зосередження на конкретній території допомагає використовувати ресурси цієї території, зокрема - корисні копалини. ІД отримала контроль над важливими нафтовими родовищами, і контрабанда (за демпінговими цінами, вдвічі-втричі меншими за офіційну ціну нафти) до країн Європи та Азії принесла цьому утворенню багато мільйонів доларів [5], які використовуються для фінансування подальшої діяльності угруповання. Варто зазначити, що на офіційному рівні і уряди Іраку та Сирії, за допомогою ВПС США, й інституції ООН намагаються зашкодити продажу нафти представни-

ками ІД, втім цей процес все одно відбувається на рівні контрабанди. У свою чергу, ДНР-ЛНР отримали контроль над значною частиною вугільної промисловості Донбасу, що дозволило представникам цих утворень займатися контрабандою вугілля (масштаби діяльності ДНР у вугільній сфері в багато разів менш прибуткові, але й бюджети цих утворень загалом не співрозмірні). Між тим, українському уряду знадобилося чимало часу і значний суспільний резонанс, щоб відмовитися від офіційної закупівлі вугілля в представників ДНР, і лише згодом під жорстку критику потрапив міністр енергетики та вугільної промисловості України В. Демчишин, якого прем'єр А. Яценюк звинуватив у неадекватній політиці щодо енергетичних контрактів із Росією. Можна припустити, що появу такої критики викликав, частково, громадський резонанс щодо діяльності відповідного міністерства та знищення частини вугілля проукраїнськими воєнізованими формуваннями [6], а частково - вимоги західних партнерів щодо введення Україною реальних санкцій проти Росії та ДНР-ЛНР. Попри це, можливість постачання вугілля з контрольованих ДНР-ЛНР територій досі стоїть на неофіційному порядку денному, про що, наприклад, заявили представники ЛНР 6 лютого 2015 року [7].

Релігійна ідентичність є визначальною для ІД, адже саме намагання відтворити умови для здійснення шариату є головним меседжем, із яким виступають прихильники аль-Багдаді. У цьому сенсі варто зауважити, що титул халіфа, на який претендує останній, є не лише політичним, а також і релігійним. З іншого боку, статус Халіфату потребує значно більшого рівня легітиматії, і претензії на титул халіфа мають підкріплюватися широким авторитетом серед мусульманських вчених і релігійних діячів. Узурпація цього статусу представниками ІД призвела до того, що їх не визнає більшість мусульманських богословів і жодна держава ісламського світу, проте до них схиляються некритично налаштовані радикальні групи з усього світу, які постійно поповнюють ряди бійців. ДНР-ЛНР, у свою чергу, позиціонують себе як православні державні утворення та орієнтуються на релігійно забарвлену ідеологію "Русского мира". Такі претензії не визнаються, але й офіційно не заперечуються представниками РПЦ, що створює додаткові перешкоди для розв'язання конфлікту, а також заохочує представників ДНР-ЛНР продовжувати власну боротьбу, а інші групи православних радикалів постійно підтримувати її, та поповнювати ряди "Руської православної армії" й інших воєнізованих формувань. Більш чітка позиція релігійних діячів і церков, а також роз'яснення суспільству і учасникам конфлікту християнського бачення проблеми, імовірно, нейтралізували б ідеологічну складову. В цьому сенсі слід констатувати недостатню активне артикулювання позицій УПЦ, хоча ця церква і не є достатньо авторитетною для багатьох прихильників "Русского мира", але саме їй підпорядковуються православні єпархії в Криму та на Донбасі, на які орієнтуються прихильники ДНР-ЛНР. Хоча така ситуація існує і в Іраку, де сунітський Великий муфтії не критикує ІД прямо, але хоча б бере участь у дискусії щодо цього формування, закликаючи визнати неправомірні дії з обох боків такі неправомірними, а не звинувачувати у всьому сунітських радикалів і їх прихильників.

Ще одним чинником, який дозволяє порівнювати ІД і ДНР-ЛНР, є певний реваншизм у діях всіх сторін протистояння. В Іраку протистояння розгортається навколо

шиїтсько-сунітського питання, оскільки шиїти після за-непаду режиму С. Хусейна почали тиснути як на чиновників цього режиму з партії "Баас", так і на сунітів, які раніше домінували на території Іраку. Внаслідок цього колишні представники владної партії об'єдналися з силою, яка спроможна протиставити себе новій офіційній владі, що призводить до постійної ескалації шиїтсько-сунітського питання, зокрема - в засобах масової інформації, коли обидві сторони звинувачують одна одну в злочинах проти мирного населення. У східноукраїнському конфлікті подібне протистояння розгортається не стільки на релігійному тлі, скільки на мовно-етнічному, коли проросійські та проукраїнські сили постійно звинувачують одна одну в таких самих злочинах, що скоєні на ґрунті національному. Історія питання, втім, нагадує іракську, коли представники колишньої політичної верхівки допомогли розгорнутися угрупованням ДНР-ЛНР і намагалися долучити до військової потуги цих формувань власні політичні вимоги, тоді як представники нової верхівки намагалися, хоча і не так жорстко, як в Іраку, відтіснити своїх політичних супротивників від прийняття політичних рішень (чимало представників колишньої української влади отримали портфелі і в сучасних умовах, а отже не змушені робити ставку на пряму підтримку ДНР-ЛНР). Зрештою, не можна говорити і про повну відсутність національного питання на порядку денному ситуації з ІД, оскільки в процес втягнуті араби, перси, курди, вірмени, тюрки та інші народи регіону.

Висновки

Можна виокремити деякі схожі риси в діяльності ІД та ДНР-ЛНР, але кроки з боку офіційної державної влади України і, наприклад, Іраку, не завжди є ідентичними. Можна констатувати, що дії українського уряду спрямовані не на підірвання економічної та ідеологічної бази ДНР-ЛНР, а на політичний тиск на Росію, до того ж досить млявий і не завжди адекватний, не роблячи водночас реальних спроб стати регіональним лідером у протистоянні російській експансії. Натомість Ірак постійно намагається не допустити економічного збагачення ІД за рахунок видобутку нафти, іноді вважаючи за краще знищити партію за допомогою американської авіації, аніж дозволити контрабандистам її реалізувати. Більш поміркований тиск, який нинішній українсь-

кий уряд чинить на представників колишньої політичної верхівки, зменшує підтримку останніми ДНР-ЛНР, натомість не завжди виважені кроки щодо звичайного населення територій, де проходить АТО, призводять до ескалації конфліктогенності. З іншого боку, нечітка політика в інформаційно-ідеологічній сфері призвела до того, що населення Донбасу все більш потрапляє під вплив проросійської ідеології, відстежуючи події через ЗМІ Росії та ДНР-ЛНР, тоді як українські інституції не в змозі ефективно протистояти цій ідеологічній діяльності, про що свідчать і дії запізно створеного Міністерства інформаційної політики України. Недостатньо послідовною є також реакція Української православної церкви, яка не виступає з критикою самопроголошених утворень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волков В. Центральная Азия: куда податься трудовому мигранту? [Електронний ресурс] / В. Волков. - Режим доступу : <http://www.respublika-kaz.info/news/politics/40031/>.
2. Leader of Iraq's Yazidis Issues Distress Call, Appeals for Help Against ISIS [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.aina.org/news/20140804041237.htm>.
3. Rasheed A. Iraqi Forces Stood By, Some Crying, As Iran-Backed Shia Militias Executed 72 Sunnis [Електронний ресурс] / A. Rasheed, N. Parker, S. Kalin. - Режим доступу : <http://www.businessinsider.com/survivors-say-iraqi-forces-watched-as-shiite-militias-executed-72-sunnis-2015-1>.
4. Sunni Mufti of Iraq: We Are Not Stupid Enough to Fight ISIS; The Shiites Would Slaughter Us [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=dV-lpEflEpk>.
5. Рашид А. Нефтегазовый еженедельник RPI: Исламисты в Ираке зарабатывают на контрабанде нефти [Електронний ресурс] / А. Рашид. - Режим доступу : <http://thomsonreuters.ru/2014/07/rpi-iraq-islamists-earn-on-oil-smuggling/>.
6. Підрив так званими партизанами поїзду з вугіллям - це диверсія проти контрольованої Україною території Луганщини [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://moskal.in.ua/?category=news&news_id=1400.
7. "ЛНР" "готова поставлять уголь" на Луганскую ТЭС в Счастье при условии разминирования железной дороги [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ostro.org/lugansk/society/news/463850/>.

Халиков Руслан,

кандидат философских наук, ученый секретарь

Украинского института стратегий глобального развития и адаптации,

член Украинского центра исламоведческих исследований

ГОРЯЧИЕ ТОЧКИ СОВРЕМЕННОГО МИРА: ОБЩЕЕ И РАЗЛИЧНОЕ В СИТУАЦИЯХ ВОКРУГ "ИСЛАМСКОГО ГОСУДАРСТВА" И САМОПРОВОЗГЛАШЕННЫХ РЕСПУБЛИК ДОНБАССА

В статье сравниваются ситуации вокруг самопровозглашённых государственных образований ИГ и ДНР-ЛНР, а именно действия представителей соответствующих формирований, реакция на них со стороны официальной власти и мирового сообщества. Продемонстрированы причины эскалации конфликта: территориальные претензии со стороны новообразований, религиозная самоидентификация, реваншизм по обе стороны противостояния. Доказано, что более жёсткая позиция иракского официального руководства приводит к большему количеству жертв, но и к более систематизированному осуждению сепаратистских формирований мировым сообществом, вплоть до предоставления военной помощи.

Ключевые слова: государство; ДНР-ЛНР; "Исламское Государство"; конфликт; правительство; реваншизм; Украина.

Khalikov Ruslan,

*Cand. Sc. (Philosophy), Member of the Ukrainian Global Development and Adaptation Strategies Institute,
Member of the Ukrainian Center for Islam Research*

**HOT SPOTS OF THE PRESENT-DAY WORLD:
THE GENERAL AND THE DIFFERENT IN THE SITUATIONS AROUND THE ISIL AND
DONBASS SELF-PROCLAIMED REPUBLICS**

In article are compared situations around self-proclaimed state formations IS and DPR-LPR, namely, the actions of representatives of the relevant groups, the response to them by the official authorities and by the international community. Demonstrated the reasons for the escalation of the conflict: territorial claims from the self-proclaimed state formations, religious self-identity, doctrine of revenge on both sides of the confrontation. It is proved that a tougher position by the Iraqi official government leads to more victims, but also to more systematic condemnation of the separatist forces by the world community, including the military assistance. Author's theory is that comparing of different contemporary conflicts can help participants of conflict situations to rationalize their own strategies in the future, and rationalized strategies are more productive for resolving of conflict.

Key words: *conflict; government; DPR-LPR; IG; revanchism; state; Ukraine.*

REFERENCES

1. Volkov V. Central Asia: where-to-go for the labour migrant, available at: <http://www.respublika-kaz.info/news/politics/40031/>. (rus).
2. Leader of Iraq's Yazidis Issues Distress Call, Appeals for Help Against ISIS, available at: <http://www.aina.org/news/20140804041237.htm>. (eng).
3. Rasheed A., Parker N., Kalin S. Iraqi Forces Stood By, Some Crying, As Iran-Backed Shia Militias Executed 72 Sunnis, available at: <http://www.businessinsider.com/survivors-say-iraqi-forces-watched-as-shiite-militias-executed-72-sunnis-2015-1>. (eng).
4. Sunni Mufti of Iraq: We Are Not Stupid Enough to Fight ISIS; The Shiites Would Slaughter Us, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=dV-lpEflEpk>. (eng).
5. Rasheed A. Oil and gas weekly digest RPI: Islamists in Iraq earn money by smuggling oil, available at: <http://thomsonreuters.ru/2014/07/rpi-iraq-islamists-earn-on-oil-smuggling/>. (rus).
6. Explosion by so-called partisans trains with coal is a diversion against the controlled by Ukraine territory of Lugansk region, available at: http://moskal.in.ua/?category=news&news_id=1400. (ukr).
7. "LPR" is ready to supply coal at Luganskaya TPP in Shastia, if the railway will be demined, available at: <http://www.ostro.org/lugansk/society/news/463850/>. (rus).

© *Халіков Руслан*

Надійшла до редакції 26.01.2015